

# Spirit of Bosnia / Duh Bosne

An International, Interdisciplinary, Bilingual, Online Journal  
Međunarodni, interdisciplinarni, dvojezični, online časopis

## Otvoreno Pismo Državnom Sekretaru Blinkenu

Aida Ibrićević

19.8.2022.

Poštovanom državnom sekretaru SAD, g. Blinkenu,

Prije svega želimo da izrazimo zahvalnost na ključnoj ulozi koju su odigrale Sjedinjene Američke Države u okončavanju rata i krvoprolija u našoj zemlji i u donošenju Dejtonskog mirovnog sporazuma koji je do danas održao mir u Bosni i Hercegovini. Sada, dvadeset sedam godina nakon potpisivanja Dejtonskog mirovnog ugovora, teško steženi mir je pod prijetnjom. Ironično, upravo strukture Dejtonskog mirovnog sporazuma su postale prepreka političkom preživljavanju Bosne. Mantra koju ponavljaju brojni internacionalni zvaničnici, da se Bosna sastoji od dva entiteta i tri konstituentna naroda dovela je do trenutne egzistencijalne krize.

Zbog pomanjkanja internacionalne intervencije, naročito nakon 2006. godine, dejtonske strukture su prešle na etnonacionalističku retoriku podjela i prijetnje secesijom koje destabiliziraju Bosnu i regiju. Štan Predsjedništva BiH iz reda srpskog naroda, Milorad Dodik, prijeti secesijom i dosljedno govorio o Bosni kao propaloj državi. Bez ikakvih posljedica se služi govorom mržnje prema Bošnjacima i negira genocid u Srebrenici. Lider stranke bosanskih Hrvata Dragan Čović je sa svoje strane prijetio da će bojkotovati izbore i formirati treći entitet. Oba ova separatistički lidera su eksplatisala koncept „konstituentnih naroda“ kako bi kreirali dalje podjele i mržnju. Ove separatističke agende su najizraženiju podršku našle od Ruske Federacije, čija Ambasada u Sarajevu je u aprilu 2021. godine insistirala da se Bosna u načelu sastoji od dva entiteta i da nije jedinstvena država.

Stoga je jasno da je došlo vrijeme za temeljnu reviziju Ustava Bosne i Hercegovine kako bi naša zemlja mogla ispuniti uslove za pristupanje NATO-u i Evropskoj uniji. Još jednom, ministre Blinken, uzdamo se u Sjedinjene Američke Države za vodstvo, savjetovanje i podršku. Potrebna nam je podrška od SAD kako bi se Bosni pomoglo da preoteče tranziciju od sistema koji daje prioritet konstituentnim narodima i etničkim podjelama u naciju građana jednakih prava i dostojanstva.

Prvi korak u ovom procesu treba biti stvarna implementacija pet presuda Evropskog suda za ljudska prava: Sejdić-Finci, Zornić, Pilav, Šlaku i Pudarić te gašenje na etnicitetu zasnovanog izbornog modela u BiH u korist modela u kojem je individualni građanin Bosne i Hercegovine u prvom planu i u središtu izbornog procesa voćenog načelom „jedan građanin, jedan glas“. Etnonacionalni identitet osobe ne smije biti isključiva determinanta procesa upravljanja. Implementacija ovih presuda Evropskog suda za ljudska prava je od ključnog značaja za budućnost Bosne.

Doista, bilo je prema o?ekivanjima Suda za ljudska prava da se osporena kategorija “konstituentnih naroda” i svaka diskriminacija utemeljena na etni?kom uklone iz Ustava Bosne i Hercegovine. U ?lanu 43. presude Suda u slu?aju Zorni? protiv Bosne i Hercegovine (Aplikacija 3681/06), Evropski sud poziva na uspostavljanje jednakosti me?u gra?anima Bosne i Hercegovine te na ukidanje “konstituentnih naroda” kao zastarjelog koncepta koji svoj korijen ima tek u zaustavljanju ratnih dejstava Sporazumom koji je potpisana da bi se zaustavio genocid i etni?ko ?iš?enje:

*Priroda tog sukoba bila je takva da je bilo neophodno pristati na „konstitutivne narode“ kako bi se osigurao mir (*ibid.*). Me?utim sada, više od osamnaest godina nakon završetka trag?nog sukoba, ne može postojati bilo kakav razlog za održavanje na snazi spornih ustavnih odredbi. Sud o?ekuje da ?e se bez daljeg odga?anja uspostaviti demokratsko ure?enje.*

Fraza “konstituentni narodi” je dio Dejtonskog mirovnog sporazuma, ali na?in na koji je ovaj termin evoluirao ne odgovara duhu Sporazuma. Nadalje, Gra?ani i Ostali su tako?er jasno spomenuti u Ustavu, ?ime se otvorio prostor za reformu i evoluciju koju Sud navodi u gore navedenom stavu.

Bez temeljnog restrukturiranja Ustava kako je postavljen u Daytonu, promjena za Bosnu i Hercegovinu ne?e biti mogu?a. Stoga, mi, gra?ani i nerezidentni gra?ani Bosne i Hercegovine, zajedno sa saveznicima, dragim prijateljima i nekolicinom nevladinih organizacija iz inostranstva, predlažemo dva na?ina kroz koja bi se Vlada SAD trebala konstruktivno angažovati.

Prvo, podstrekavamo SAD da iniciraju i podrže proces kreiranja potpuno novog društvenog ugovora za 21. stolje?e u Bosni i Hercegovini. Umjesto komplikovanog i izuzetno skupog sistema upravljanja koji uklju?uje državnu vladu (Vije?e ministara), dva entiteta i deset kantona, upravljanje bi ovim bilo preneseno na bosanske op?ine, što bi rezultiralo u demokratskom modelu koji je više lokalno zasnovan i orijentisan na gra?ane. Bosna kao država bi osigurala pravi?no pružanje osnovnih javnih usluga, uklju?uju?i zdravstvo i obrazovanje.

Drugo, apelujemo na SAD da ohrabre Ured Visokog predstavnika da upotrijebi Bonske ovlasti da se ustavna i izborna reforma implementiraju na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine u skladu sa svim presudama Evropskog suda za ljudska prava, uklju?uju?i presudu u predmetu Zorni? protiv Bosne i Hercegovine. Ovo bi zna?ilo da su svi gra?ani u mogu?nosti i imaju pravo da se kandiduju na bilo koji polo?aj u svojoj op?ini i time imaju pravo i da budu birani da svoju op?inu predstavljaju u državnom parlamentu. Kona?no, u skladu s uslovima restrukturirane demokratije, svi gra?ani Bosne bi birali jednog Predsjednika me?u nominovanim kandidatima.

Državni sekretaru Blinken, ono što predlažemo predstavljaljalo bi temeljitu izmjenu u vanjskoj politici Amerike u pogledu reforme Izbornog zakona u Bosni i Hercegovini. Do sada, diplomatski napor gospode Palmera i Escobara težili su udovoljavanju HDZ-u, etnonacionalisti?koj politi?koj partiji koja ima namjeru da osigura da jedan od njenih ?lanova biva biran u Predsjedništvo – tzv. “legitimni” predstavnik bosanskih Hrvata. Me?utim, takav rezultat samo bi dodatno produbio etni?ke podjele i proizveo situaciju u kojoj bi dva od tri ?lana Predsjedništva tražila put da podrivate suverenitet Bosne. Stoga Vas podst?emo da podržite genuinu ustavnu i izbornu reformu koja bi osigurala održivu demokratsku politi?ku kulturu u Bosni i Hercegovini. Uz internacionalna miješanja u unutrašnja bosanska pitanja od strane Hrvatske, Srbije i Ruske Federacije te uz

pogoršanje društvenih podjela unutar Bosne kroz sve izraženiji govor mržnje, negiranje genocida i velikanje presu?enih ratnih zlo?inaca, sve dok traju prijetnje secesijom i kreiranjem tre?eg entiteta, nema vremena za gubljenje.

Unaprijed se zahvaljujemo na razumijevanju i podršci.

Srda?no,

Azra Zorni?, gra?anka Bosne i Hercegovine, apelant pred Evropskim sudom za ljudska prava,  
 Jakob Finci, gra?anin Bosne i Hercegovine, apelant pred Evropskim sudom za ljudska prava,  
 Dervo Sejdi?, gra?anin Bosne i Hercegovine, apelant pred Evropskim sudom za ljudska prava,  
 Dr. Zlatan Begi?, apelant pred Evropskim sudom za ljudska prava (aplikacija u toku), profesor  
 ustavnog prava, Univerzitet u Tuzli,

Dr. Slaven Kova?evi?, apelant pred Evropskim sudom za ljudska prava (aplikacija u toku), docent  
 na predmetima Politi?ki sistemi i Evropske integracije, Univerzitet u Sarajevu,

Dr. David Pettigrew, profesor filozofije, Southern Connecticut State University, New Haven, CT,  
 ?lan Radne grupe za Bosnu i Hercegovinu,

Dr. Aida Ibri?evi?, Global Fellow – Peace Research Institute Oslo (PRIO),

Bojan Šoši?, psiholog, ?lan Predsjedništva Asocijacije nezavisnih intelektualaca „Krug 99“,

Dr. Kurt Bassuener, viši saradnik, Democratization Policy Council (DPC),

Dr. Hazim Baši?, ?lan Predsjedništva Asocijacije nezavisnih intelektualaca „Krug 99“, profesor  
 Univerziteta u Sarajevu,

Samir Behari?, aktivista na polju ljudskih prava, istraživa? pri Balkan Forumu, polaznik doktorskih  
 studija Univerziteta u Bambergu,

Azra Berbi?, aktivista na polju ljudskih prava i izgradnje mira, projektni koordinator Centra za  
 mlade KVART Prijedor,

Vildana Bijedi?, MSc. Mandala Academy Foundation, ?Sonja Biserko, predsjednica Helsinškog  
 odbora za ljudska prava u Srbiji,

Janusz Bugajski, Senior Fellow, Jamestown Foundation, Washington, DC,

Tanya Domi, Vanredna profesorica internacionalnih i javnih odnosa na Columbia  
 University, ?Štefica Gali?, glavni i odgovorni urednik web portala Tacno.net,

Dr. Carole Hodge, istraživa? pri Glasgow University (u mirovini), ?Marion Kraske, politolog i  
 analiti?ar,

Adil Kulenovi?, predsjednik Asocijacije nezavisnih intelektualaca „Krug 99“, Sarajevo,

Dr. Senadin Lavi?, profesor Univerziteta u Sarajevu,

Satko Mujagi?, preživjeli koncentracionih logora Omarska i Manja?a,

Dr. Emir Rami?, direktor Institute for Research of Genocide Canada,

Daniel Serwer, Scholar, Middle East Institute; Senior Fellow, Foreign Policy Institute, and  
 Professor, School of Advanced International Studies, Johns Hopkins University,

Munira Subaši?, predsjednica Udruženja „Majke enklava Srebrenica i Žepa“,

ReSTART Bosna i Hercegovina, neformalna grupa gra?ana BiH,

Samir Vranovi?, predsjednik Udruženja „Istina Kalinovik '92“.

cc:

The Honorable Jeanne Shaheen, United States Senator

The Honorable Bob Menendez, United States Senator

The Honorable Ben Cardin, United States Senator

The Honorable Chris Murphy, United States Senator

The Honorable Steve Cohen, United States Representative

The Honorable Greg Meeks, United States Representative  
The Honorable William Keating, United States Representative  
The Honorable Ann Wagner, United States Representative  
The Honorable Michael J. Murphy, United States Ambassador to Bosnia and Herzegovina  
Karen Donfried, Assistant Secretary of State for European and Eurasian Affairs. US  
Department of State  
Dereck J. Hogan, Principal Deputy Assistant Secretary in the Bureau of European and  
Eurasian Affairs  
Molly Montgomery, Deputy Assistant Secretary in the Bureau of European and Eurasian  
Affairs, US Department of State  
Robert Hand, Senior Policy Adviser at the U.S. Helsinki Commission

Za dodatne informacije kontaktirajte: Azra Zornić?, [zornicazra@gmail.com](mailto:zornicazra@gmail.com), ili: David Pettigrew,  
[depettigrew@gmail.com](mailto:depettigrew@gmail.com). Alternativno, korespondencija se može uputiti na: David Pettigrew,  
Ph.D., Philosophy Department, Southern Connecticut State University, New Haven, CT, 06515, ili  
na Bojan Šošić?, Asocijacija nezavisnih intelektualaca "Krug 99", Vrazova 1, 71000 Sarajevo,  
Bosna i Hercegovina.

Prevod: Elharuna Rizvanbegović

The preceding text is copyright of the author and/or translator and is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0 Unported License.